

Georges Perec

Co je to tam vzadu
na dvoře za kolo
s chromovanými
řídítky?

Tato kniha vychází za pomoci programu na podporu publikační činnosti
F. X. Šalda Francouzského institutu v Praze.

Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication
F. X. Šalda, a bénéficié de la collaboration de l'Institut français de Prague.

Nakladateli se přes veškeré úsilí nepodařilo nalézt autorku překladu ani její
případné dědice. Pokud existují, nechť nakladatele laskavě kontaktují.

© Editions Denoël.

Published by arrangement with Literary Agency "Agence de l'Est".

© Rubato, 2016

Translation © Alena Novotná, 1969

ISBN 978-80-87705-43-8

Vyprávění
v próze,
vykrášené
veršovanými ozdobami
vyňatými
z nejlepších
spisovatelů

autorem díla,
jak
prokázat
službu
přátelům

(Dílo významované
různými Vojenskými
Akademiemi)

*Toto vyprávění je věnováno panu L. G.
v upomínku na jeho nejskvělejší vojenský čin
(ale ano, ale ano).*

Byl to jeden chlápek, jmenoval se Karamanlis nebo tak nějak: Karawá? Karavás? Karakof? No prostě Karaňák. V každém případě to bylo nezvyklé jméno, které člověku něco říkalo, na které se nedalo tak snadno zapomenout.

Mohl to být nějaký abstraktní arménský malíř z Pařížské školy, bulharský zápasník ve volném stylu, nějaké velké zvíře z Makedonie, prostě člověk tam odněkud z Balkánu, pojídač jogurtů, Slavofil, Turek.

Ale momentálně to byl prostě obyčejný voják z dopravního odřadu ve Vincennes, a to už čtrnáct měsíců.

A k jeho kamarádům patřil jeden náš výborný kámoš, sám veliký Henri Pollak, rotný, zproštěný služby v Alžírsku a v zámoří (měl smutný osud: od nejranějšího dětství byl sirotek, nevinná oběť, chudinka malá, pohozená na chodníku velkoměsta ve stáří čtrnácti týdnů); vedl dvojí život: dokud svítilo sluníčko, věnoval se povolání rotného, nadával vojákům při úklidu, vyrýval probodnutá srdíčka a očištné průpovídky na dveře latrín. Avšak úderem půl

sedmé večer vsedl na prskavý moped (s chromovanými říditky) a vracel se střelhibtě na svůj rodný Montparnasse (protože on se narodil na Montparnassu), kde měl holku, bejvák, nás kámoše a svoje drahé knížečky; přeměnil se ve fešáckého mladoše, strážlivě, leč čistě oděného do zeleného svetru s červenými pruhy, kalhot, které se krčily jako harmonika, do těch nejškrpálovatějších škrpálů a chodil za námi, za kamarády, do kaváren, tam, co jsme mluvili o žrádle, o bijáku a o filosofii.

A ráno si Pollak Henri zase navlík vojenský stejnokroj, khaki košili, khaki kalhoty, khaki čepici, khaki kravatu, khaki blůzu, béžový pršiplášť a hnědé boty, vyskočil na uprskaný moped (s chromovanými říditky) a s těžkým srdcem jel toutéž cestou opačným směrem, opouštěl své drahé knížečky, kámoše, cimru a svou milovanou, a dokonce i rodný Montparnasse (protože tam se byl zrodil) a vyjžděl do Nové pevnosti ve Vincennes, kde na něj čekal den podobající se všem dním, kterých mu pánbíček všech pánbíčeků zatracené vojenské služby už čtyři sta jednasedmdesát připravil a ještě (ale nepředbíhejme) celých tři sta a sedmdesát a devět připraví.

Sevřel rty, Pollak Henri, napřímil se a prošel s bradou vystrčenou dopředu kolem velké trojbarevné vlajky, kolem strážnice, kolem kapitána, kterého pozdravil, kolem poručíka, kterého pozdravil, kolem zástupce rotmistra prozatímně zastupujícího praporčíka, kterého už nezdravil

a raději přešel na druhý chodník ode dne, kdy spolu měli jakousi výměnu názorů, kolem řadových vojáků, dobráka Karašova, dobráka Falempaina, Van Ostracka (hnusného rasisty) a prtávého Laverriera, z lásky přejmenovaného na Ledoborce, kteří ho zdravili různými ptačími pokřiky, protože on, Pollak Henri, byl docela oblíbený.

A tak začínal tvrdý den dřiny vojenské, plný raportů, povolání a odvolání, kejďavé hrachové kaše, vlažného piva, sklenek vína, služeb, nudy, pořadových cvičení, zrezavělých plechovek od konzerv, které zkušené křápy odčutávaly na olysalé trávníky. Den plný cigaret, špačků a žvár.

A majestátní Apollo ne a ne dospět až k Zenitu. Hodiny plynuly jako v přesýpacích hodinách naplněných pískovcem (čtenář bude bezpochyby želet plochosti tohoto obrazu: nechtě však ocení jeho geologickou případnost).

A v tolik očekávanou hodinu osmnáct třicet Henri Pollak, náš kamarád, když zrovna nebyl ani na stráží ani neměl požární hlídku, ani neměl kasárníka, ani neseseděl v base, stiskl ochablé ruce Karabinoviče, Falempaina, odporného rasisty Van Ostracka a malého Laverriera (z lásky přejmenovaného na Ledoborce), vyhrabal z levé kapsy kha-ki blůzy dovolenku, řádně orazítkovanou týdenní dozorčí službou, vyskočil na svého prskoleta (s chromovanými říditky), pozdravil podle předpisu poručíka ve službě, proviantního důstojníka, praporčíka ve funkci, velitele ubikací, rotného majícího týdenní službu, strážmistra, který měl

dozorčí službu, stráž, která mu uspořádala ovace různými zvířecími skřeky, protože oni ho měli docela rádi, Henriho Pollaka (nebyl nafoukaný, byl to mazák a pod zevnějškem možná trochu obhroublým se skrývala veliká jemnost), a odlétal jako Minervin pták v hodinu, kdy lvi chodívají pít, a hbitě jako krahujec s přemýšlivýma očima se vracel na Montparnasse, kde uviděl světlo světa a kde na něj čekala jeho milá, bejvák, my kámoši a jeho milované knihy, vysvlékl se z tolik tupeného stejnokroje a obratem ruky se změnil v jasného civila; tělo mu pokrývala pohodlná kašmírová kazajka, stehna měl těsně obepnutá v texaskách, na nohou dobře padnoucí mokasíny napatinované jako stará kůže, a šel za námi, za kamarády, naproti do kavárny, kde jsme hovořili o Lukášovi, Helifórovi, o Hegelovi a i o jiných chvastounech stejného ražení, protože tehdy jsme byli všichni tak trochu třísklí, povídávali jsme si, až hodina pokročila stejně jako naše názory.

Ach jó! No ale přece jenom to byl pěkný život pro vojáky!

Ale najednou bác a všechno se sesypalo!

Musely být dvě hodiny, půl třetí, nebo možná dokonce tři čtvrtě na tři.

Tu přišel výše jmenovaný Karafón za výše jmenovaným Pollakem Henrim (řekl jsem, že to byl náš ohromný kámoš?), a jak praví slavný bajkař:

Promluvil k němu asi takto, řka:

– K mému užaslému sluchu dolehla tato zpráva, z které jsem zůstal zároveň celý pif pať, tumpachový, zubožený, ztuhlý a skoro jako solný sloup: Vrechní, Nadvrechní (budiž mu požehnáno) Velitelství prý rozhodlo, není přesně známo, jestli to bylo v náhlém hnutí mysli anebo po opětovném zralém uvážení, tak tedy rozhodlo, to Vrechní Velitelství, že svěří panu veliteli doplňovací služby úporný úkol připravit seznam těch z nás, kteří při nejbližší příležitosti půjdou napájet svou krví ušlechtilou pahorkatinu v Africe,

z níž naše slavná historie učinila francouzskou půdu. Nebylo by nemožné, ba bylo by dokonce pravděpodobné, že by se jméno, které má rodina se ctí a vážností nosí už po pět generací a které mi odevzdala bez poskvrny, mohlo objevit na tomto seznamu.

A nešťastný Karaplastmus se rozvzlykal jako malé dítě.

– No tak, no tak, řekl s úsměškem rotný Pollak Henri, náš kamarád, který by se raději byl viděl někde jinde, třeba na rodném Montparnassu, kde se byl zrodil a kde měl svou velkou lásku, nepohodlnou ěarsonku, nás kamarády a edici Oskar, kterou vymámil na svém nejlepším příteli (to jsem byl já, ten jeho nejlepší přítel).

– U všech hromů a láter, pokračoval zatvrzele Karamaňol, příměří a klid zbrani; nemám rád válku, nechci se jít bít; nechci jet do Alžírsko; chei zůstat v Paříži, kde bydlí holka, do které jsem blázen; chei ji sevřít do svého mohutného, silného náručí.

– Ach jo. Co já tady zmůžu? řekl laškovně a filosoficky náš přítel Pollak Henri (rotný), zmatený tím nenadálým lyrismem.

– Příteli, drahý příteli, vážený kolego, starochu, bráško, kocourku, pokračoval obdivuhodný Karalerovič, nenechávej mě v nouzi, slituj se nade mnou, pomoz mi!

– No jo! Co já ale můžu dělat? odvětil znovu Henri Pollak, náš kámoš, rotný, rodák z Montparnassu, kde byl jest přišel na svět a kde teď také byla jeho snoubenka, útul-

né hnízdečko, kamarádičkové (to jsme byli my, ti kamarádičkové) a kde měl taky vázanou kolekei *Věda a život*.

– Nasedni do džípu, pronesl prvý kentaurským hlasem, nasedni do džípu, opakoval, a přejeď přese mne. Zlom mi nohu, aby už nikdy nemohla sloužit k vražedným účelům. A ať se pak vleču se svou bolestí a strastí od jednoho vojenského špitálu do druhého špitálu (vojenského). Nechť se mne víla Uzdravování dotkne svou hůlkou. A ať mi předurčí co nejdelší odklad vojenské služby. A já ten čas strávím, ano, strávím ho na lůžku té, co jsem do ní udělaný, a pak se uvidí. Alžířani nám to zavaří. A možná že bude do té doby uzavřený mír.

– Cože, cože? řekl přítel Pollak Henri, ohnutý až k zemi údivem nad tou nezvyklou žádostí.

A jal se vysvětlovat, že – moment, cukroušku – to vůbec nepřichází v úvahu dělat blbosti, než si to člověk pořádně rozmyslí, že se to musí napřed trochu uvážit a že má venku, v civilu na Montparnassu, své to rodné čtvrti, protože tam se narodil, kamarády (to jsme byli my, ti jeho kamarádi) a že ze všeho nejdřív se jich zeptá, co tomu říkají.

A vskutku, jakmile odbilo půl sedmé, rotný Pollak Henri – používám této příležitosti, abych ho opětovně ujistil o svém nehynoucím přátelství – nasedl na prskající motokolo (s chromovanými říditky), pozdravil přátelsky všechny kolem a stiskl jim nedbale ruce a už si to uháněl k rodnému Montparnassu, kde přišel na svět a kde měl

svou jedinou lásku, čistounkou světničku, odvěké přátele, knihovnu vzdělaného člověka, stáhl ze sebe válečný háv, umyl se v tekoucí vodě a vybral si pěkné šaty veřejného činitele, a to: plátěné kalhoty zdobené švy, oranžový pulóvr ke krku, sako ze škrábané teletiny bez límce, sešmatchané střevíce z bývolí kůže, černé brýle, časopis *Observateur*, *Arguments*, separát článku Arthura Schmildknappa o Ottovi Premingerovi („Untersuchungen über das premin-gerische Weltbild“, *Prolegomena*, 1960, 27: 312–387), přišel za námi do vedlejší kavárny a nepřestal, dokud nám nedopověděl, co měl na srdci:

Že on, Pollak (Henri), rotný, rodilý z Montparnassu, má kamaráda, který se jmenuje Karačmerka, a že on (Karačmerka, ale Pollak Henri také, ostatně každý: v tom věku je to normální) má rád jednu holku a že (pořád ten Karačmerka) pociťuje notorickou, přesto však blahovolnou netečnost jednak vůči sporu, který se staví v cestu budoucnosti Francie, a jednak k té hrstce rušitelů veřejného práva, a že (Karačmerka again) projevil přání zůstat ve Francii a žít si lážo plážo v náručí té, co se do ní zakoukal, namísto aby si šel zadovádet na arabské kopečky, a že jeho (totiž Pollaka Henriho) to dojalo jako při prvním přijímání a že se ptal, co by jako mohl udělat, a přitom si říkal *in petto* a sám k sobě, že tady nezmůže nic, a že on (Karačmerka) navrhl, aby mu (Henri Pollak) přejel přes nohu džípem a zmrzačil ho, aby (Karačmerka) musel jít do vojenského špitálu

a aby (samozřejmě Karačmerka) se z toho dlouho nevylízal a aby se člověk (to znamená vůbec všichni, a obzvlášť Karačmerka, Pollak Henri, holky, co s nimi chodí, a i dopravní strážník na křižovatce ulice Borise Viana a Teilhardova bulváru – abychom mu taky udělali radost) dočkal toho, jak to bude dál a že možná bude uzavřený mír.

A že on (tentokrát je to už opravdu sám Pollak Henri, náš kámoš) řekl, že – moment, cumlíčku – že se (? *quid est* z koho?) nedají dělat blbosti a že on (prostě rotný z Montparnassu, náš kámoš Pollak Henri) o tom promluví s kamarády (to jsme byli my, ti kamarádi) a zeptá se jich, co o tom soudí.

A že nám to tedy všechno řekl a co že my si o tom jako myslíme?

SEZNAM

báseňických ozdób, a to zvláště metaból a parataxí, jež autor, jak se domnívá, objevil v textu, který jsme právě přečetli.

- Abreviace, 23
- Abstrakt, 35-36
- Adaĝium, 48
- Adjunkce, viz Zeuĝma
- Adjurace, 19
- Afereze, 29
- Aforismus, 72
- Akumulace, 15-16, 19
- Akyrologie, 17
- Alexandrin, 64
- Aliterace, 17
- Alokuce, 18
- Aluze, 59
- Amfibolie, 75
- Anadiplóze, 63
- Anafora, 58
- Anakolut, 40, 67
- Anglicismus, 65
- Adnominace, 75
- Antanakláze, 44
- Antanagóga, ?

Antapodóza, 13-14
Antherologie, 51
Anthorismus, 60
Anthypofora, 60
Antifráze, 37
Antiparastáze, ?
Antitéze, sem tam
Antitropa, 24
Antonomázie, 59
Antonymie, 66
Aparithmesis, 23
Aparte, 40
Apofonie, 67
Apoftegma, 93
Apokopa, 14
Apoziopeze, ?
Apostrofa, 52
Aproximace, ?
Arabismus, 37
Argutie, 54
Archaismus, 54
Asociace, 51
Asyndeton, snad
Augmentace, ?

Barbarolexie, 42
Berquináda, 16
Bombastika, 37

Cirkumlokuce, 20
Citace, 40

Datismus, 26
Depreciace, 23
Diafora, 44
Distinkce, 70

Elegance, 37
Elipsa, 53
Enaláž, 54
Enumerace, 28
Epanadiplóze, ?
Epanalepse, 28
Epanafora, 55
Epanortóze, 70
Epenteze, 63
Epifanie, 61
Epimerismus, 31-32
Epifonéma, 77
Epifora, 19, 20, 26, 55
Epifráze, 55

Epistrofa, nie proti ní nemám

Epiteton planý, 23

Epiteton protikladný, 18

Epitetismus, 47

Eufemismus, 71

Euphuismus, 59

Expletivum, 49

Extenuace, 74

Feminizace, 64

Frazeologie, 51

Glosografie, 19

Gradace, 20-21

Harmonie imitativní, 49

Hatmatilka, 23

Helénismus, 28

Helvetismus, chybí

Hispanismus, též chybí

Homoiptoton, nezajímá mne

Homioleuton, 23

Homonymum, zajisté

Hříčka slovní, (ech! ano)

Hypallága, 47

Hyperbaton, 31-32

Hyperbola, 67
Hyperkatalexe, 17
Hypotypóza, 49
Hypsografie, 24, 25, 27
Hysterologie, viz Hystero-proteron
Hystero-proteron, viz Hystero-proton
Hystero-proton, viz Hysterologie
Hypozeugma, viz Mezozeugma

Chiasmus, 70

Iluminace, 23
Interjekce, 60
Involute, 22
Italianismus, chybí

Japanismus, chybí
Jeannotismus, bohužel ne
Jotacismus, 35

Kakofonum, 70
Kakografie, 35
Kalambúr, 25
Kaliepie, 52
Kapucináda, 66
Kataglotismus, 71

Katachréze, pochopitelně
Katalektika, 65
Komutace, ?
Konglobace, 41
Konspekt, 35-36
Kontrakce, 14
Krasis, 13

Lambdacismus, 23
Leptologie, 28
Litotes, 47
Logodiarrhea, 39

Marotismus, 23
Mateologie, 43
Megalegorie, 74-75
Mezozeuĝma, viz Zeuĝma
Metaĝram, ten je potřeba
Metalepse, 51
Metafora, 15, 32
Metafora nespojitá, 16
Metafráze, 39
Metaplasmus, 63
Metateze, 14
Metonymie, 61
Monostich, 17

Mytacismus, 23

Nekrologie, to teda

Neografie, 29

Nepřímost (projev), 20-21

Obraz (velmi krásný obraz), 29 (...)

Onomatopoeia, 55

Paraogóga, patrně ne

Parecheze, 31

Paralipsa, 13, 14, 16, 19-20, 35

Parambola, 50

Parenteze, hodně

Paronomázie, 29, 58

Perisologie, viz Pleonasmus

Pleonasmus, viz výše

Polyptoton (druh), 28, 63

Polysyndeton, 27-28, 55

Polysyntéza, 28

Prosopografie, 15

Prosopopeia, 40

Proteze, 74

Přibližnost, 22

PseudepiGRAF, samozřejmě

Psitacismus, zajisté

atd., atd., atd.

Georges Perec

Co je to tam vzadu na dvoře za kolo s chromovanými řídítky?

Z francouzského originálu *Quel petit vélo à guidon chromé au fond de la cour?*
vydaného nakladatelstvím Denoël v Paříži roku 1966

přeložila Alena Novotná

Příprava textu Tina Klauž

Odpovědný redaktor Jiří Kettner

Grafická úprava OFICINA

Obálka Juraj Horváth

Sazba JT

Vydalo nakladatelství RUBATO v Praze roku 2016

Vytiskla TISKÁRNA PROTISK, s. r. o., České Budějovice

První knižní vydání

ISBN 978-80-87705-43-8

RUBATO

Sarajevská 8, 120 00 Praha 2

www.rubato.cz

studio@rubato.cz